

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Innovatiecompetitie Duurzaam verwarmen van monumenten

Programma Erfgoed en Duurzaamheid

21 juni 2021

Programma Erfgoed en Duurzaamheid

www.cultureelerfgoed.nl/duurzaam

**Frank
Buchner**

**Programmaleider Erfgoed
en Duurzaamheid**

**Merel
Godrie**

**Projectleider Creatief Lab
Innovaties Duurzaam Erfgoed
(CLIDE)**

Ons klimaat verandert als gevolg van
te veel broeikasgassen zoals CO₂

Ons klimaat verandert als gevolg van te veel broeikasgassen zoals CO₂

Klimaatverandering heeft grote gevolgen voor mens, natuur en milieu

Ons klimaat verandert als gevolg van te veel broeikasgassen zoals CO₂

Klimaatverandering heeft grote gevolgen voor mens, natuur en milieu

Opwarming gaat minder hard als we wereldwijd minder CO₂ uitstoten

Ons klimaat verandert als gevolg van te veel broeikasgassen zoals CO₂

Klimaatverandering heeft grote gevolgen voor mens, natuur en milieu

Opwarming gaat minder hard als we wereldwijd minder CO₂ uitstoten

Samen met andere landen nemen we maatregelen

Het nationale Klimaatakkoord

**Centraal doel terugdringen
uitstoot broeikasgassen voor
de gebouwde omgeving**

In 2030 49% minder
CO₂ uitstoot t.o.v. 1990

Pakket maatregelen
en afspraken

Bedrijven, maatschappelijke
organisaties en overheden

Klimaatakkoord teruggebracht
naar vijf klimaattafels

Industrie

Gebouwde omgeving

Elektriciteit

Mobiliteit

Landbouw & landgebruik

Klimaattafel

Gebouwde omgeving

Ook monumenten

Vanwege
ouderdom en
doorgaand
gebruik circulair

Gebruik kan
energiezuiniger
(CO₂-reductie)

Met oog voor
en behoud van
cultuurhistorische
waarden

Verduurzaming
monumenten
vraagt om
maatwerk-
oplossingen

Monumenten
kúnnen en
móeten
verduurzamen

Klimaattafel

Gebouwde omgeving

Ook monumenten

Monumenten
kúnnen en
móeten
verduurzamen

duurzaamerfgoed.nl

GEBOUWDE OMGEVING

Vastgelegd in
Routekaart
Verduurzaming
Monumenten

Doel CO2-
reductie van
40% in 2030 en
60% in 2040

Gemiddelde
over gehele
monumenten-
voorraad in
Nederland

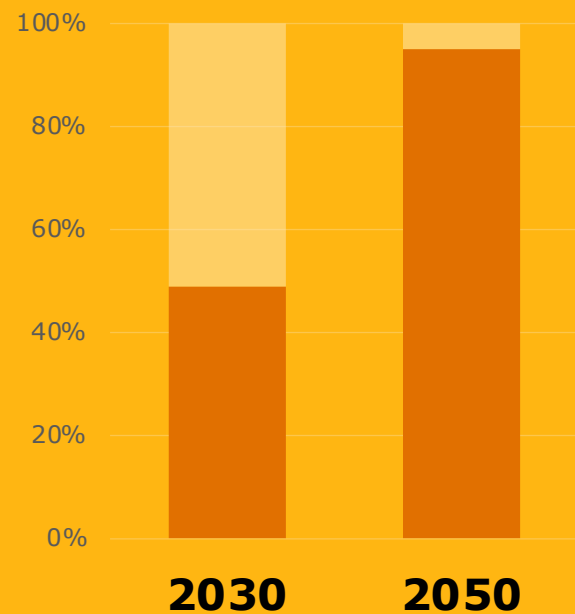

Routekaart is van
erfgoedsector;
RCE is een
partner

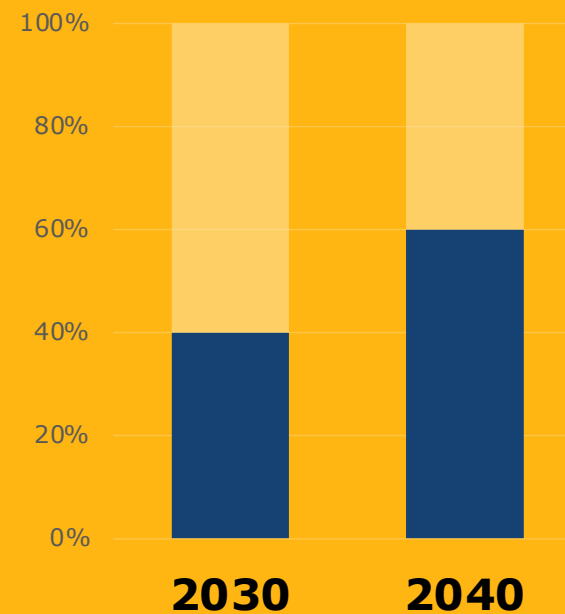

Hoeveel minder CO₂?

Nederland 🏠

Monumenten 🏰

Programma Erfgoed en duurzaamheid

Beleidsbrief 'Erfgoed Telt'

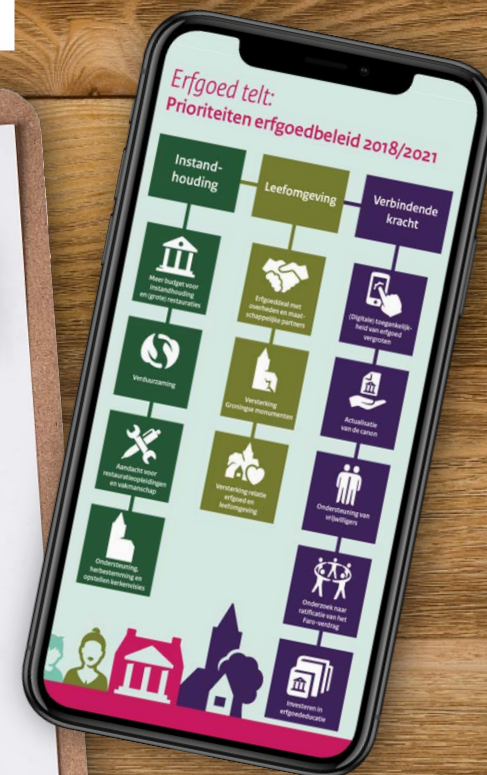
"Als we ons erfgoed een eigentijds gebruik willen geven, moet het klaar zijn voor de toekomst. Daarom investeert het kabinet in de duurzaamheid van ons erfgoed."

Doelstelling programma

> **Stimuleren om monumenten zo optimaal mogelijk te verduurzamen.**

Dat betekent:

Met oog voor de cultuur-historische waarden streven naar een maximale reductie van de uitstoot van CO₂.

Wat is gebouwd erfgoed?

Rijksmonument

Provinciaal
monument

Gemeentelijk
monument

Werelderfgoed

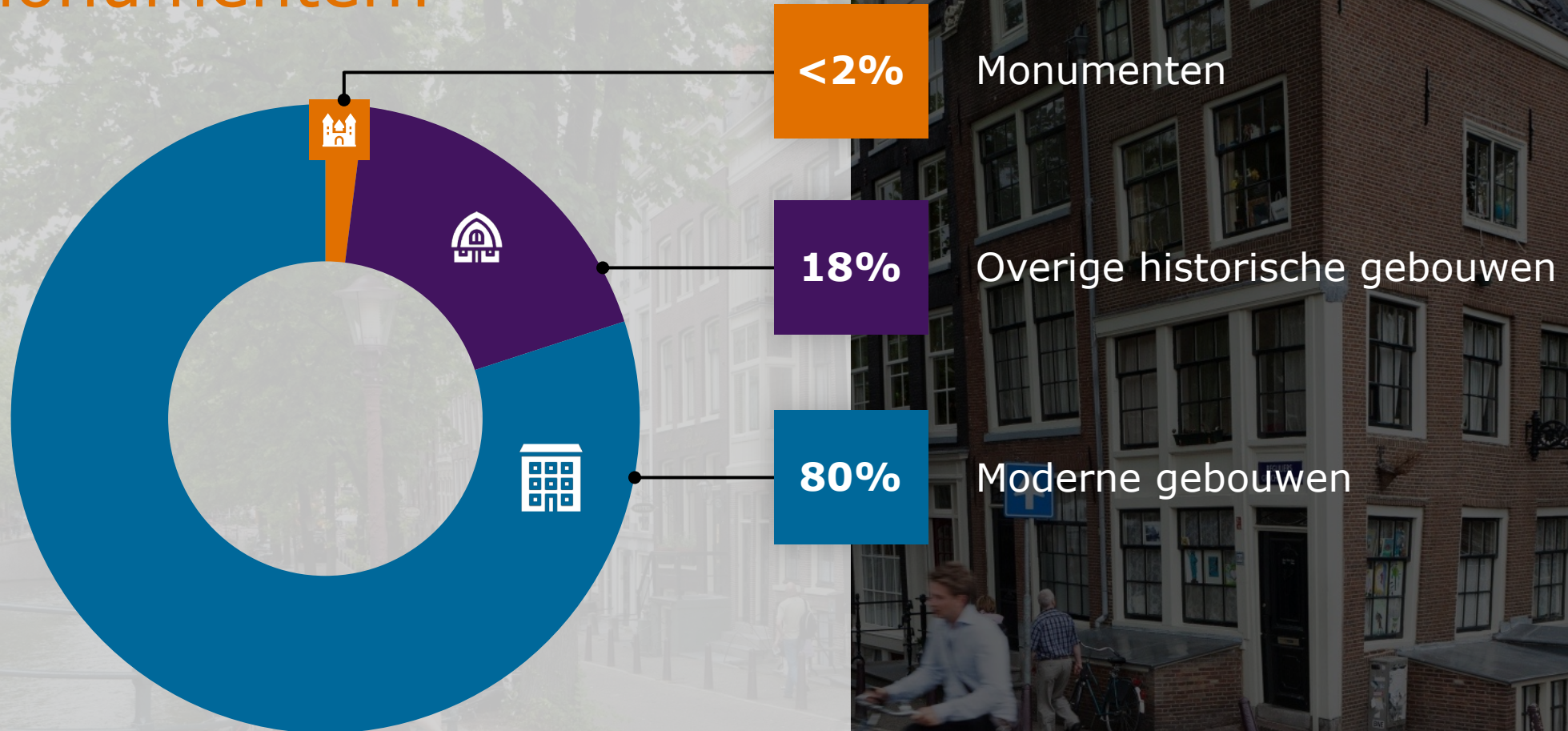
Beschermd
stads- of
dorpsgezicht

Historische
panden

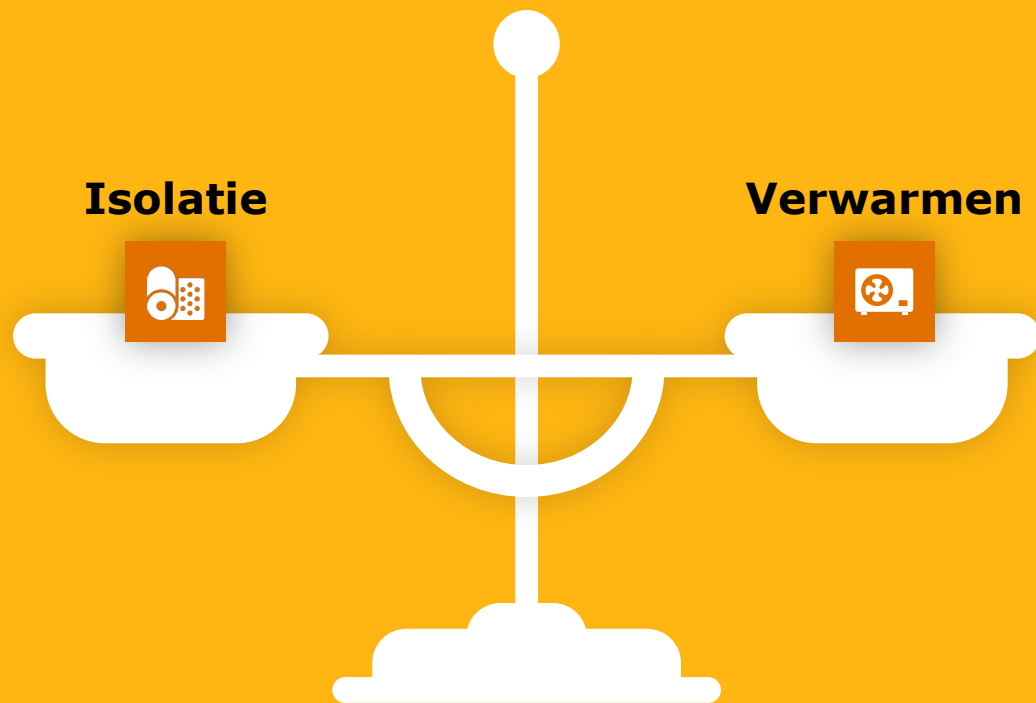
Hoeveel monumenten?

Monument en warmte

**Vele manieren voor verwarmen.
Dit is een integraal concept**

Wat bespaar ik?

Gedrag bepaalt hoeveel er wordt bespaard

100%

50%

Monumenten
moeten
energiewuiner
(CO2-reductie)

Met oog vóór
en behoud ván
cultuurhistorische
waarden

Elk monument
is uniek met
specifieke
kenmerken

Grote hoeveelheid
variabelen maakt
besparen complex

Maatwerkadvies
is ons devies

VOOR MEER INFORMATIE:

cultureelerfgoed.nl

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed